

צרפת: קומוניסטים במלכודת

שהמאסו את עצמם על הקנרים, בעיקר מחוץ למרכז השמרני באוטאוה.

לדעת משקיפים אובייקטיביים, שאינם לוקחים חלק במישחק המיפלגתי בתוך קנדה, לא חל כל שינוי בהשקפות של טרור, וארצו היא עדיין נאורה למדי, בעיקר כשמשונים אותה לריאקציה הימנית השולטת כיום בווינגטון.

השינוי העיקרי הוא דווקא במישור התיפקודי והאישי. טרורו חדל מלקיים התייעצויות עם שריו ועם ראשי מיפלגתו. רואה בעצמו איש מורם מעם, החייב רצון וחשבון אך ורק ל"ציבור", מהות קצת מופשטת בדמוקרטיה פרלמנטאית.

מנהיג מיילל וצורח. עד כה אין טרורו מגלה כל כוונה להתפטר מתפקידו, ואת הירחורי הפרישה הפומביים שלו מלפני שלוש שנים, הוא שומר, אולי, לעצמו. משקיפים סבורים, שטרורו סומך על מסורת הנאמנות למנהיג — מורשה בריטית מובהקת, המאפיינת את שתי המיפלגות הראשיות בקנדה.

הוא מאמין, שזועידת מיפלגתו תעניק לו רוב גדול, אם אומנם יחליט להתמודד שוב בבחירות, למרות הסקרים הגרועים.

בפרלמנט הקנדי יש דיעות אחרות. כמה חברים, שהיו מקורבים לטרורו, אמרו לעיתונאים, שחברי פרלמנט ליברלים לא יסכימו לאבד את המושבים שלהם, רק בעטייה של נאמנות למנהיג מורקן ולא־מתפקד. אחד מהם אף גרס: "המיפלגה תאלץ לסלק את טרורו, אפילו עם הדבר יחייב אותו לגרור אותו, מיילל

להסכמה תוך חריקת־שן למהלכיו של מיטראן כזירה הבינלאומית.

כאן קיימת מעין תלות הדדית. הסוציאליסטים מעוניינים בסיוע קומוניסטי לשם השגת שקט תעשייתי בשנים הקרובות.

ראשי־ממשלה טרורו ובנין שינוי במישור התיפקוד האישי

יצורה, ממשרד ראשי־הממשלה."

התיאור הצירי הזה לווה בפרשנות, המצביעה על שינויים גם בפוליטיקה הבריטית. מנהיגים כושלים רבים סולקו בשנים האחרונות מהנהגת המיפלגות הגדולות בבריטניה, ביניהם סיר אלק דאגלאסיים ואדוארד הית מהשמרנים, והרולד וילסון, ג'יימס קאלהאן, מייקל פוט ורניס הילי (סגן מנהיג) בלייבור.

אם בריטניה היא עדיין מופת לחיקוי בקנדה, אומרים מתנגדי טרורו, אז יש לקחת בחשבון גם את התמורות הבולטות שחלו שם בעשרים השנים האחרונות.

כלכלנים בקנדה מנבאים שתתחיל שם תקופה "אירורית". הליברלים הנואשים יחלקו מתנות יקרות לבוחרים, על חשבון העתיד, כנסיון אחרון להטות את דעת־הקהל מהמגמה הנוכחית, השמרנית.

חרף צעריה־הצנע. הקומוניסטים לא יסכימו לשתק את האגוד המיקצועי החזק שלהם, סה"ח"טה, רק כדי שארבעה שרים ממיפלגתם ימשיכו לכהן בממשלה הסוציאליסטית.

אין ספק שהסוציאליסטים יאלצו לוותר, לנקוט במדיניות "פרוליטארית" יותר. הסיסמה "לעצור את הימין" מהווה, עדיין, את המכנה המשותף החשוב. המאפשר את שיתוף־הפעולה הקשה והבעייתי בין שתי המיפלגות.

קנדה: ליברלים מחפשים ארידור

תוך עשרת החודשים הבאים יתקיימו בקנדה בחירות כלליות, וכל המשקיפים, ללא יוצא מהכלל, מנבאים תבוסה מוחלטת למיפלגה הליברלית השלטת. הקהל העיקרי של מיפלגה זאת — ראשי־הממשלה הפופולארי והשנוי במחלוקת אפילו בשיאו, פייר טרורו — הפך לנטל כבד.

ראשי הליברלים, הנתקלים מדי יום בסקרים פסימיים, ממש בשורות איוב, אינם יודעים כיצד להפטר מילד־הפלא, שזיקנתו מביישת את ילדותו. בפרלמנט הנוכחי יש למיפלגת השלטון רוב מוחלט, 147 מנדטים מתוך 282 חברי בית־הנבחרים. הסקר האחרון, שנערך לפני שבועיים, הוא מבהיל, מנקודת־ראותם של הליברלים. לאופוזיציה השמרנית — שיש לה עכשיו רק 102 חברי פרלמנט — מעניקים הסקרים רוב מדהים של 66 אחוזים: הליברלים מקבלים בסקר רק 23 אחוזים. תבוסה מחפירה לכל הדעות.

התיפקוד של ראשי־הממשלה. פייר טרורו מכחן כמנהיג המפלגה הליברלית מאז 1968, ורוב התקופה הזאת עברה עליו כראשי־הממשלה. השערור ז' שהיו קשורות בשמו, הבעיות המישפחתיות שלו, ואפילו השמועות על שתיינותו היתרה לא הויקו לו.

יש האומרים שהם אפילו הוסיפו לו הילה מסוימת, כאנטיזה מובהקת לשמרנים המכופתרים, האנגלים יותר מהאנגלים.

"הגיע הזמן שהקומוניסטים יחליטו אם הם תומכים בנו או מתנגדים למדיניותנו. לא ייתכן שהם יקחו לעצמם את השושנים, וישאירו לנו את הקוצים." מוכ"ל המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית, ליונל ג'וספי, ששיגר חיצים אלה לכתובתו של עמיתו הקומוניסטי, ז'ורז' מארשה, חיפש בפירוש עימות גלוי עם שותפיו לקואליציה.

ז'וספי, שפעל ללא ספק בהשראת הנשיא פרנסואה מיטראן, ביקש להשיג שתי מטרות בעת ובעונה אחת: להשפיל את הקומוניסטים כפומבי, כדי להפסיק את הימין במיפלגתו, הרוטן על שיתוף־הפעולה עם הקומוניסטים, ולנסות להשאיר להם דלת פתוחה, כדי לרצות את השמאל.

הסוציאליסטים מוראגים, כמובן, מניצחונות הימין בכל מערכות־הבחירות שנערכו השנה ברשויות המקומיות. הבחירות לבית־המחוקקים הצרפתי ייערכו, אומנם, רק בעוד שנתיים וחצי, אבל הסוציאליסטים מגלים כבר עתה עירנות רבה לכל המתרחש ברעת־הקהל הצרפתי. הם הגיעו, לפחות, למסקנה ברורה אחת בכל הקשור להערכתם הפוליטית בשנים הקרובות: יש לשמור על אחדות המיפלגה בכל מחיר.

משימה זאת דורשת את המשך הקואליציה עם הקומוניסטים. אבל הם מציבים תנאי: שהקומוניסטים ייכנעו לעיקרי המדיניות של המיפלגה הסוציאליסטית. ז'וספי גורס, ורוב המומחים מסכימים איתו, שלמארשה אין אופציה עצמאית. ניתוק מהברית עם המיפלגה הסוציאליסטית, שיש לה רוב מוחלט בפרלמנט הצרפתי, תביא לדעיכתה של המיפלגה הקומוניסטית, עתירת ההיסטוריה.

מארשה מנסה להישען על טקטיקה לא הכי מכובדת של "כן — אבל". מיפלגתו מסכימה, תוך רטינות, מסתייגת בדיפלומטיה, מתפתלת ללא הרף. הסוציאליסטים מנצלים זאת, דורשים בהירות והצהרות תמיכה, בעיקר בכל הנוגע למדיניות־החוץ של מיטראן. **מלח על הפצעים.** הקומוניסטים מנסים להימנע מעימות. מארשה נאלץ להצהיר שהוא מסכים, "כמעט בכל הנקודות" למדיניות־החוץ הצרפתית. ה"כמעט" נוגע, מסתבר, בנושא חשוב מאוד.

הקומוניסטים דורשים, ובצדק, שפירוק־נשק הדדי באירופה יביא בחשבון גם את כלי־השיגור הגרעיניים של בריטניה ושל צרפת. זאת היא גם הדרישה הסובייטית במשאומתן ב'נצבה, ומיטראן, כמו ארצות־הברית, דוחה אותה בתוקף.

הסוציאליסטים, כתבונה רבה, אינם נאחזים בעמדה זאת. אחרי

נשיא מיטראן*

לוקחים שושנים, משאירים קוצים

הכל, כל האגף השמאלי החזק במיפלגתם תומך בה אף הוא. ז'וספי העדיף, בפיקוחו, לראות את חצי הכוס המלאה, והצהיר שהוא רואה בעמדת מארשה משום הסכמה קומוניסטית למדיניות־החוץ הצרפתית בלבד, כצ'אר ובמיכלול יחסי מיוחד־מעבר.

"אין לי אלא להסיק מדברי מארשה", אמר ז'וספי בטלוויזיה, "שהוא מגנה את ההפיכה הצבאית בפולין, תומך בהחזרת הזכויות החוקיות של תנועת סולידאריות בארץ זו, ותובע נסיגה מוחלטת של הסובייטים מאפגאניסטאן..."

מיטראן עוד הוסיף מלה על פיצעי הקומוניסטים. בניגוד גמור לרוב המיפלגות הסוציאליסטיות באירופה, הוא תומך בהצבת טילי פרישנג וקרוז באירופה. (אבל לא, חס וחלילה, על אדמת צרפת עצמה).

הצהרה זאת, וצעדי־הגמול הצרפתיים נגד השיעים בצפון לבנון, הרגיוז מאוד את הקומוניסטים. אבל תגובתם היתה מתונה ביותר.

הסיבה לכך היא אלקטוראלית. דווקא מדיניות־החוץ האופורטוניסטית של מיטראן זוכה בפופולאריות רבה בציבור, הרבה יותר מצעדיו הסוציאליסטיים" בורה החברתית־כלכלית. הקומוניסטים דורשים מדיניות חברתית שמאלית יותר, בתמורה

• בעת ביקורו בארץ, בקבלת הפנים בלוד.

ברית־המועצות:

לא לנין — לנון

שלושה צעירים רוסיים נעצרו לאחרונה על גיבעת לנין, הצופה על הבריה מוסקויות. השלושה לקחו חלק בעצרת־זיכרון צנועה לזיכרו של כוכב הביטלס ג'ון לנון, שנרצח בניו־יורק לפני שלוש שנים. למפיגש היה אופי מוסיקלי, והושמעו בו כמה מיצירותיו המוכחות של לנון, אבל הקצף יצא בעיקר על הגוון הפוליטי של הנאספים. המישרה החרימה לא רק תמונות של אליל הזמר המנוח, אלא גם פוסטר גדול, שתקף את הנשק הגרעיני. ההתנגדות להתפשטות הנשק הגרעיני היא, אומנם, מדיניות רשמית בברית־המועצות, אבל הצעירים, לדברי הפראודרה, "לא מבינים את ההבדל בין נשק הגנה סוציאליסטי, ובין נשק התקפה אימפריאליסטי". הצעירים בילו 15 יום בכלא בעונן "חוליאגאניו".